

Bruselj, 15.9.2021
COM(2021) 573 final

ANNEX 3

Ekosistem politike novega evropskega Bauhausa

PRILOGA

k

Sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij

Novi evropski Bauhaus: lepo, trajnostno, skupaj

Kazalo

<i>EKOSISTEM POLITIKE NOVEGA EVROPSKEGA BAUHAUSA</i>	2
1. Zeleni dogovor	2
1.1. Val prenove	2
1.2. Sveženj „Pripravljeni na 55“	3
1.3. Akcijski načrt za krožno gospodarstvo	3
1.4. Akcijski načrt za ničelno onesnaževanje	4
1.5. Strategija EU za zeleno infrastrukturo	4
1.6. Evropska strategija za prilagajanje	4
1.7. Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030	4
1.8. Strategija „od vil do vilic“	4
1.9. Strategija EU za gozdove	5
1.10. Strategija za tekstilne izdelke	5
1.11. Trajnostna strategija za kemikalije	5
1.12. Strategija EU za biogospodarstvo	5
1.13. Evropski podnebni pakt	6
1.14. Strategija za trajnostno in pametno mobilnost	6
2. Teritorialne politike	6
2.1. Kohezijska politika	6
2.2. Dolgoročna vizija za podeželska območja EU	7
3. Kulturni in ustvarjalni sektor	7
3.1. Nova evropska agenda za kulturo	7
3.2. Evropski okvir ukrepanja na področju kulturne dediščine	7
4. Socialna razsežnost	7
4.1. Strategije za Unijo enakosti	7
4.2. Evropski steber socialnih pravic	8
4.3. Strategija EU o otrokovih pravicah in evropsko jamstvo za otroke	8
5. Izobraževanje, znanja in spretnosti	8
5.1. Evropski izobraževalni prostor	8
5.2. Izobraževanje za okoljsko trajnostnost	9
5.3. Program znanj in spretnosti za Evropo do leta 2030	9
6. Digitalno desetletje	9
6.1. Digitalni kompas do leta 2030	9
6.2. Program za digitalno Evropo	10
6.3. Uredba o upravljanju podatkov	10
6.4. Sveženj za umetno inteligenco	10
7. Raziskave in inovacije	10

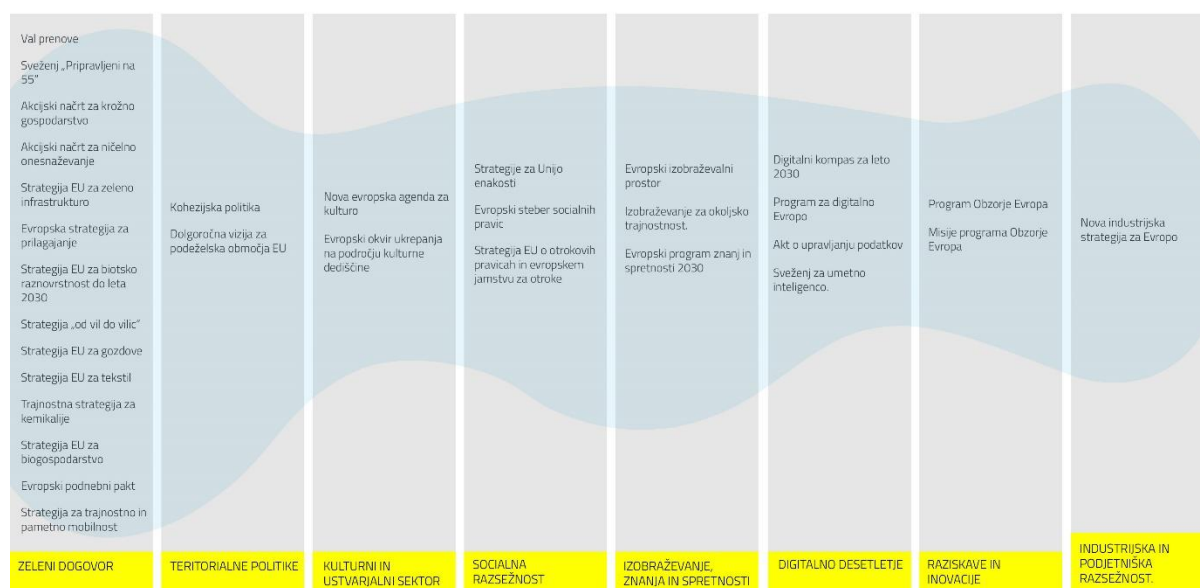
7.1.	Obzorje Evropa	10
7.2.	Misije programa Obzorje Evropa	11
8.	Industrijska in podjetniška razsežnost	11
8.1.	Nova industrijska strategija za Evropo	11

EKOSISTEM POLITIKE NOVEGA EVROPSKEGA BAUHAUSA

Cilj novega evropskega Bauhausa je zaobjeti **trajnostnost, socialno vključenost** in **estetiko** ter druge elemente **kakovosti izkustev**. Zato je po naravi medsektorski in po zasnovi naddisciplinaren.

Cilj novega evropskega Bauhausa je **povezati** discipline, okolja in ljudi z uporabo kolektivne inteligence ter znanja, da bi obravnavali kompleksnost izzivov, ki so pred nami. S **celostnimi pristopi** lahko optimiziramo učinke politik s spodbujanjem sinergij za vzajemno krepitev.

Novi evropski Bauhaus gradi na bogatem političnem okviru EU, ki prinaša strateške cilje in referenčne točke v različnih razsežnostih, ki jih pobuda namerava celostno obravnavati. Čeprav se politične pobude pogosto osredotočajo le na eno od razsežnosti novega evropskega Bauhausa, mnoge od njih že prispevajo k ustvarjanju ugodnih pogojev za njegov razvoj. Namen te priloge je predstaviti **ustrezne okvire politik**.

1. Zeleni dogovor

1.1. Val prenove¹

Sporočilo o valu prenove COM(2020) 662 ponazarja cilje predlaganega novega evropskega Bauhauusa. V valu prenove je določenih več zadevnih načel za razogljčenje pred letom 2050, kot so: upoštevanje življenjskega cikla in krožnosti, razogljčenje in vključevanje obnovljivih virov energije, cenovna dostopnost, energijska učinkovitost na prvem mestu, visoki zdravstveni in okoljski standardi, varnost, dostopnost, reševanje dvojnega izziva ekološkega in digitalnega prehoda, spoštovanje estetike in arhitekturne kakovosti. V njem so kot ključne prednostne naloge za prenovo opredeljene najranjlivejše skupine ljudi in najmanj učinkovite stavbe v stanovanjskem, upravnem, izobraževalnem in zdravstvenem segmentu.

Akcijski načrt za val prenove vključuje več naknadnih pobud na različnih področjih politike. Med njimi je načrt za zmanjšanje emisij ogljikovega dioksida, ki se sprostijo v celotni življenjski dobi stavb, do leta 2050 (pripravljen do leta 2023), v okviru vala prenove, ki bo podlaga za dolgoročni prihodnji razvoj politike in dogajanje na trgu na vseh geografskih ravneh – na ravni EU ter nacionalni in lokalni ravni. Temeljit bo na upoštevanju življenjskega cikla in upošteval zlasti potencial, ki ga ima krožnost za zmanjšanje emisij ogljika na splošno, kar lahko prispeva k doseganju podnebnih ciljev. Dal bo vizijo in tako usmerjal sektor ter javne organe.

1.2. Sveženj „Pripravljeni na 55“

Za novi evropski Bauhaus sta zanimiva zlasti dva elementa svežnja „Pripravljeni na 55“: Direktiva 2012/27/EU o energetske učinkovitosti in Direktiva 2010/31/EU o energetske učinkovitosti stavb. Obe podpirata preobrazbo grajenega okolja v skladu s podnebnimi cilji Evropske unije.

Poleg tega bo novi evropski Bauhaus pripomogel k izvajanju zakonodajnega svežnja „Pripravljeni na 55“, saj bo oblikoval nove inovativne zamisli za povečanje energijske učinkovitosti v grajenem okolju, trajnostno infrastrukturo ter vključevanje energije iz obnovljivih virov in naravnih rešitev v grajeno okolje. Združuje vidike podnebnih sprememb in trajnostnost s kakovostjo naših bivanjskih izkušenj.

1.3. Akcijski načrt za krožno gospodarstvo²

Cilj drugega akcijskega načrta za krožno gospodarstvo, sprejetega leta 2020, je izboljšati učinkovito rabo virov ter zmanjšati odtis potrošnje ter skupnih okoljskih in podnebnih vplivov. Poleg vrste zakonodajnih ukrepov je bila predlagana vrsta prostovoljnih instrumentov, med drugim tudi zelena javna naročila ter znaki EU za okolje in okvir EU za trajnostne gradnje, da bi spodbudili trajnostno proizvodnjo in porabo virov ter tako prispevali k ciljem evropskega zelenega dogovora. Obstoječa merila za zelena javna naročila za trajnostne stavbe, ki so zlasti pomembna za novi evropski Bauhaus, so v postopku revizije in bodo na trdnih temeljih konceptov krožnosti, in sicer prek kazalnikov okvira EU za trajnostne gradnje³. Področje uporabe se osredotoča na tipične javne stavbe, kot so pisarne, socialna stanovanja in šole, ter zajema tako novogradnje kot prenove. Merila zajemajo krožnost, zdravje in udobje, odpornost na podnebne spremembe in stroške življenjskega

¹ https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/renovation-wave_sl.

² https://ec.europa.eu/environment/pdf/circular-economy/new_circular_economy_action_plan.pdf.

³ https://ec.europa.eu/environment/levels_en.

cikla, javnim naročnikom pa bodo v pomoč pri njihovih prizadevanjih za bolj trajnostne stavbe. Ta dejavnost bo pripomogla k razvoju orodja novega evropskega Bauhaua za samoocenjevanje, ki bo merilo, v kolikšni meri je projekt trajosten, vključujoč in estetski. Podjetja in potrošniki lahko k pobudi novega evropskega Bauhaua pripomorejo z nakupom proizvodov in storitev, ki imajo znak EU za okolje in v celotnem življenjskem ciklu izpolnjujejo visoke okoljske standarde. Merila glede znaka EU za okolje so na voljo za trde talne obloge, talne obloge na osnovi lesa, plute in bambusa, barve in lake, tekstilne izdelke, pohištvo in posteljne žimnice. Z akcijskim načrtom za krožno gospodarstvo je bila napovedana posodobitev zakonodaje EU o odpadkih, znova pa je bilo poudarjeno tudi, da bo Komisija preučila pripravo ciljev za ponovno uporabo in recikliranje gradbenih odpadkov in odpadkov po rušenju objektov ter njihovih frakcij po posameznih materialih.

1.4. Akcijski načrt za ničelno onesnaževanje⁴

Aksijski načrt EU nasproti ničelnemu onesnaževanju zraka, vode in tal določa cilj, ki je zagotoviti, da onesnaževanje, tudi v zaprtih prostorih, ne škoduje našemu zdravju in ekosistemom. To je zlasti pomembno v okoljih, kjer živimo. Zato določa vodilne pobude za opredelitev ključnih potreb po ozelenitvi mestnih okolij in inovacijah ter uporabo lokalnih digitalnih dvojčkov za preprečevanje onesnaževanja v zaprtih prostorih in na prostem. Zato bo pripomogel k trajnostni razsežnosti novega evropskega Bauhaua.

1.5. Strategija EU za zeleno infrastrukturo⁵

Zelena infrastruktura znova vzpostavlja vezi med ključnimi naravnimi območji in mestnimi vozlišči ter obnavlja in izboljšuje njihovo funkcionalno vlogo. Je bistven koncept načrtovanja za zaščito naravnega kapitala in obenem za izboljšanje kakovosti življenja, zato bistveno pripomore k trajnostnosti, ki je ključen element pobude evropskega Bauhaua.

1.6. Evropska strategija za prilagajanje⁶

Cilj nove strategije EU za prilagajanje podnebnim spremembam je povečati in pospešiti prizadevanja EU za zaščito narave, ljudi in možnosti za preživetje pred neizogibnimi posledicami podnebnih sprememb. Zato bo s spodbujanjem vključevanja vidikov odpornosti proti podnebnim spremembam v gradnjo in prenovo stavb ter kritične infrastrukture prispevala k trajnostni razsežnosti novega evropskega Bauhaua. Misija programa Obzorje Evropa za prilagajanje podnebnim spremembam je eden od ključnih nosilcev izvajanja strategije. Prilagojeni odzivi in ukrepi, vezani na posamezna okolja, pri katerih bodo državljani tesno vključeni v njihovo pripravo, razvoj in preskušanje, bodo eno od področij, na katerem se lahko uskladi novi evropski Bauhaus in politika prilagajanja podnebnim spremembam.

1.7. Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030⁷

Strategija EU za biotsko raznovrstnost poudarja številne koristi zelenih mestnih površin, vključno z zelenimi strehami, in sten, ki so pomemben element pobude novega evropskega Bauhaua, saj pomembno pripomorejo tako k trajnostnosti kot estetiki. Med nedavnimi omejitvami gibanja zaradi pandemije COVID-19 smo spoznali pomen zelenih mestnih površin za naše fizično in duševno dobro

⁴ COM(2021) 400: https://ec.europa.eu/environment/strategy/zero-pollution-action-plan_sl.

⁵ https://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/strategy/index_en.htm.

⁶ Strategija EU za prilagajanje podnebnim spremembam, [COM\(2021\) 82 final](#).

⁷ https://ec.europa.eu/environment/strategy/biodiversity-strategy-2030_sl.

počutje. Poleg tega bo vegetacija pripomogla k hlajenju mestnih območij in ublažitvi posledic naravnih nesreč. Izvajanje strategije za biotsko raznovrstnost in uporaba naravnih rešitev v večjem obsegu bosta prispevala k novemu evropskemu Bauhausu, saj je naravna zasnova ena od najučinkovitejših, najbolj trajnostnih in zagotovo estetskih rešitev.

1.8. Strategija „od vil do vilic“⁸

Cilj strategije „od vil do vilic“ je zagotoviti pravične, zdrave in okolju prijazne prehranske sisteme. Njen cilj je poskrbeti, da ima vsakdo dostop do zadostne količine varne, hranljive in trajnostne hrane, obenem pa zmanjšati izgubo hrane in preprečevati odpadke. Strategija „od vil do vilic“ prispeva k ciljem novega evropskega Bauhauusa glede trajnosti in vključevanja, na primer z mestnimi prehranskimi sistemi, užitnimi vrtnarskimi pridelki in krožnimi prehranskimi sistemi.

1.9. Strategija EU za gozdove⁹

Strategija EU za gozdove si prizadeva za obsežnejše, bolj zdrave in bolj raznolike gozdove, kot jih imamo danes, zlasti za shranjevanje in sequestracijo ogljika, zaustavitev izgubljanja habitatov in vrst ter zagotavljanje socialno-ekonomskih funkcij gozdov še mnoga desetletja. Strategija se zavzema, da bi pri vzpostavljanju trajnostnega in podnebno nevtralnega gospodarstva zagotovili optimalno uporabo lesa v skladu z načelom večfazne uporabe. To pomeni, da bi bilo treba za materiale in izdelke z dolgo življenjsko dobo čim bolj uporabljati les. Sedanji nizki tržni delež lesa med gradbenimi materiali je treba povečati, s čimer bi nadomestili energijsko intenzivne materiale in materiale na osnovi fosilnih goriv. Za oblikovanje tega sektorja v večjem obsegu bodo potrebne dodatne raziskave in inovacije v zvezi z varnim lesnim gradbenim materialom z dolgo življenjsko dobo. To vključuje les za stavbe, ki bo imel vlogo v novem evropskem Bauhausu.

1.10. Strategija za tekstilne izdelke¹⁰

Ta strategija bo spremenila način proizvodnje, uporabe in ponovne uporabe tekstila. Mlajše generacije bodo imele posebno vlogo pri povezovanju generacij, preobrazbi tekstilnih izdelkov ter spodbujanju inovacij in podjetništva. To se bo spodbujalo s podpiranjem novih poslovnih modelov za trajnostnost, popravljivost in možnost souporabe, razvoja inovativnih materialov, predelave materialov za pohištvo ali gradbene proizvode v skladu s hierarhijo ravnanja z odpadki in načeli novega evropskega Bauhauusa, predstavitvami in projekti ozaveščanja, ki se financirajo iz programov financiranja EU, kot sta LIFE in Obzorje Evropa.

1.11. Trajnostna strategija za kemikalije¹¹

Prebivalci EU so zelo zaskrbljeni zaradi škodljivih kemikalij ter s tem povezanih posledic za zdravje in okolje. Materiali in izdelki, ki se uporabljajo v gradbeništvu za notranje in zunanje opremljanje, tekstilne izdelke, nizkoogljico mobilnost, baterije, vetrne turbine, obnovljive vire energije in potrošniške izdelke, vsebujejo veliko različnih kemikalij, od katerih je kar nekaj škodljivih in lahko vplivajo na kakovost našega življenja. Cilj ukrepov v okviru strategije na področju kemikalij za

⁸ https://ec.europa.eu/food/horizontal-topics/farm-fork-strategy_sl.

⁹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12674-Forests-new-EU-strategy_sl.

¹⁰ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12822-EU-strategy-for-sustainable-textiles_sl.

¹¹ https://ec.europa.eu/environment/strategy/chemicals-strategy_sl.

trajnostnost okolju brez strupov naproti je bolje zaščititi državljane in okolje ter spodbujati uporabo kemikalij in materialov, ki so varni in trajnostni že v zasnovi, in sicer z oblikovanjem ustreznih meril za podporo zelenemu prehodu, s čimer bi poskrbeli tudi, da bodo prihodnje stavbe, infrastruktura in drugi proizvodi varnejši in bodo pripomogli k trajnostni prihodnosti in zmanjšanju skupnega okoljskega odtisa.

1.12. Strategija EU za biogospodarstvo¹²

Biogospodarstvo si prizadeva za nove načine proizvodnje in rabe virov, pri čemer upošteva omejitve našega planeta in se odmika od linearne gospodarstva, ki temelji na obsežni uporabi fosilnih in mineralnih virov. Obnovljivi materiali na biološki osnovi in zelena okolja lahko podpirajo: (1). doseganje ciljev glede ogljične nevtralnosti, krožnosti in trajnosti; (2). ustvarjanje delovnih mest, zlasti delovnih mest in možnosti za preživljanje na podeželju; in (3). kakovost življenja ljudi (npr. z vidika gradbenih materialov les velja za estetsko prijeten material, ki zmanjšuje stres in ima dobre akustične lastnosti).

1.13. Evropski podnebni pakt¹³

Novi evropski Bauhaus je tesno povezan z evropskim podnebnim paktom, tj. vseevropsko pobudo, ki posameznike, skupnosti in organizacije poziva k sodelovanju pri ukrepih proti podnebnim spremembam in oblikovanju bolj zelene Evrope. Pakt spodbuja zaveze, meri napredek in omogoča razprave med različnimi akterji v dobavni verigi, ki vodi k prenovi. V okviru programa Obzorje Evropa bo soustvarjal rešitve z državljani in izpopolnjeval zamisli, ki bi lahko prispevale k novemu evropskemu Bauhausu. Evropski podnebni pakt ima že več kot 500 ambasadorjev¹⁴, ki bodo pospešili ukrepe proti podnebnim spremembam in tako prispevali k nekaterim področjem, poudarjenim v novem evropskem Bauhausu.

1.14. Strategija za trajnostno in pametno mobilnost¹⁵

V strategiji za trajnostno in pametno mobilnost je določen načrt, s katerim naj bi prometni sistem EU dosegel zeleno in digitalno preobrazbo in postal odpornejši na prihodnje krize. Strategija prispeva k novemu evropskemu Bauhausu tako, da prevoz spreminja v enega od ključnih dejavnikov za zagotavljanje socialne interakcije in da zbližuje ljudi in regije v Evropi. V njej so določene tudi rešitve za večjo trajnostnost prevoza in mobilnosti, s čimer bodo naša mesta postala bolj zdrava bivališča. Njen cilj je tudi večja fizična in cenovna dostopnost mobilnosti za vse, vključno z osebami z zmanjšano mobilnosti, v skladu z načelom vključevanja novega evropskega Bauhauusa.

2. Teritorialne politike

2.1. Kohezijska politika

Kohezijska politika je eden od ključnih instrumentov, ki podpirajo zeleno in pravično preobrazbo v evropskih mestih ter regijah, s čimer prispeva k evropskemu zelenemu dogovoru in valu prenove. Ker za kohezijsko politiko velja okvir deljenega upravljanja, predstavlja pomemben potencial in priložnost, da se novi evropski Bauhaus zakorenini v mestnih in regionalnih razvojnih ekosistemi.

¹² https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/environment/bioeconomy/bioeconomy-strategy_sl.

¹³ https://ec.europa.eu/clima/policies/eu-climate-action/pact_sl.

¹⁴ https://europa.eu/climate-pact/ambassadors/meet-our-ambassadors_sl.

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0789>.

ter pridobi dodatno podporo nacionalnih, regionalnih in lokalnih organov. Celostni teritorialni razvoj, ki ga spodbujajo kohezijska politika in namenski instrumenti, omogoča nacionalnim, regionalnim in lokalnim deležnikom, da načela novega evropskega Bauhausa uporabijo za naložbe na teritorialno občutljiv način. Kohezijska politika ponuja tudi edinstveno priložnost za ustvarjanje novih rešitev s čezmejnimi in transnacionalnim sodelovanjem.

Podpora trajnostnemu razvoju mest z obvezno dodelitvijo sredstev iz Evropskega sklada za regionalni razvoj mestom (8 % skupno dodeljenih nacionalnih sredstev) in evropske pobude za mesta (400 milijonov EUR) ponuja možnosti za reševanje kompleksnih urbanih izzivov, ki zahtevajo meddisciplinarne politične odzive na zeleni prehod skupaj z načeli novega evropskega Bauhausa, in sicer s spodbujanjem lokalnega, celostnega in vključujočega pristopa ter sodelovanja lokalnih deležnikov.

Poleg tega naj bi bilo s kohezijsko politiko v obdobju 2021–2027 vloženih več kot 100 milijard EUR v projekte, povezane s podnebjem in okoljem. Financiranja bodo deležne tudi raziskave za ekologizacijo gospodarstva. Kar zadeva naložbe v stavbe, lahko kohezijska politika podpre projekte, namenjene javnim stavbam, večstanovanjskim blokom in socialnim stanovanjem. Kohezijska politika lahko regijam pomaga tudi pri spodbujanju raziskav, razvoja in inovacij v sektorju gradbeništva ter pri podpori razvoja novih materialov in rešitev za cenovno dostopne in trajnostne prenovе.

2.2. Dolgoročna vizija za podeželska območja EU

Sporočilo Komisije o dolgoročni viziji za podeželska območja EU opredeljuje glavne izzive, s katerimi se soočajo podeželska območja, in izpostavlja priložnosti, ki se ponujajo.

Cilj vizije je obravnavati te izzive z opiranjem na priložnosti, ki nastajajo z družbeno vzdržnim zelenim in digitalnim prehodom, na spoznanja, pridobljena med pandemijo COVID-19, in z opredelitvijo načinov za izboljšanje kakovosti življenja na podeželju, doseganje uravnoveženega teritorialnega razvoja in spodbujanje gospodarske rasti. Vizija je zasnovana na predvidevanjih in obsežnih posvetovanjih z državljani ter drugimi akterji na podeželskih območjih. V njej sta predstavljena predloga za pakt za podeželje in akcijski načrt za podeželje, katerih cilj je okrepiti in povezati naša podeželska območja ter poskrbeti, da bodo odporna in uspešna; vse sklade poziva, da sodelujejo pri trajnostnem razvoju podeželskih območij.

Med predlaganimi ukrepi vodilna pobuda za podporo podeželskim občinam pri energetskem prehodu in boju proti podnebnim spremembam vključuje ukrepe za izboljšanje kakovosti podeželskih in drugih stavb ter spodbuja uporabo strukturnih sredstev za financiranje vala prenov z izrecno navezavo na pobudo novega evropskega Bauhausa.

3. Kulturni in ustvarjalni sektor

3.1. Nova evropska agenda za kulturo¹⁶

Eno od vodilnih načel nove evropske agende za kulturo in delovnega načrta Sveta za področje kulture za obdobje 2019–2022 je prispevek kulture k trajnostnemu družbenemu in gospodarskemu razvoju. To se odraža v več aktivnih strokovnih skupinah držav članic, ki jih usklajuje Komisija (za

¹⁶ [EUR-Lex - 52018DC0267 - SL - EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

visokokakovostno arhitekturo, kulturno dediščino, podnebne spremembe in kulturno razsežnost trajnostnega razvoja), medtem ko druge obravnavajo širši ekosistem (delovni pogoji umetnikov, enakost spolov idr.). Poleg tega bo Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo ustanovil skupnost znanja in inovacij, in sicer na področju kulturnih in ustvarjalnih sektorjev in gospodarskih dejavnosti. Med strateškimi cilji agende je tudi izkoriščanje moči kulture in kulturne raznolikosti za socialno kohezijo ter blaginjo. Agenda tako prispeva k ciljem in trem razsežnostim novega evropskega Bauhauusa.

3.2. Evropski okvir ukrepanja na področju kulturne dediščine¹⁷

Evropski okvir kot dosežek evropskega leta kulturne dediščine 2018 s 60 ukrepi poudarja potencial kulturne dediščine za povečanje socialnega kapitala, spodbujanje gospodarske rasti in zagotavljanje okoljske trajnosti. Kulturna dediščina in zgodovinske stavbe lahko kot poseben del našega (grajenega) okolja pripomorejo k doseganju ciljev novega evropskega Bauhauusa, tj. vključujočega, lepega in trajnostnega razvoja.

4. Socialna razsežnost

4.1. Strategije za Unijo enakosti

Evropska komisija si prizadeva, da bi dosegla Unijo enakosti. V namenskih strategijah¹⁸ so opredeljeni mehanizmi in ukrepi za oblikovanje pogojev, pod katerimi bi lahko vsakdo živel in bil uspešen ne glede na razlike v spolu, rasni ali etnični pripadnosti, veri ali prepričanju, invalidnosti, starosti ali spolni usmerjenosti. Poleg ciljno usmerjenih ukrepov bo okrepljeno vključevanje enakosti in dostopnosti v vse zadevne politike in zakonodajo EU ter njene programe za financiranje, vključno z novim evropskim Bauhausom, ključnega pomena za doseganje Unije enakosti.

Strategija za pravice invalidov za obdobje 2021–2030¹⁹ poudarja, da je dostopnost grajenih in virtualnih okolij predpogoj, da lahko invalidi živijo samostojno in v celoti sodelujejo v življenju z vseh vidikov. Dostopnost je tudi ključen element trajnosti stavb, zaradi česar so bolj vključujoče, uporabne za bolj raznolike ljudi in bolj trpežne, s tem pa tudi primernejše za spreminjajoče se potrebe starajočega se prebivalstva. Za novi evropski Bauhaus je pomemben tudi cilj iz strateškega okvira EU za Romov, s katerim želi do leta 2030 povečati uspešen enak dostop do primernih desegregiranih stanovanj in osnovnih storitev.

4.2. Evropski steber socialnih pravic²⁰

Z akcijskim načrtom za evropski steber socialnih pravic je Komisija določila ambiciozen cilj, da se v EU do leta 2030 število ljudi, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, zmanjša za vsaj 15 milijonov, vključno z vsaj 5 milijoni otrok. Novi evropski Bauhaus bo pripomogel k spodbujanju socialne vključenosti s spodbujanjem načel dostopnosti, ne le za fizično dostopnost, temveč tudi za

¹⁷ [Evropski okvir ukrepanja na področju kulturne dediščine – Urad za publikacije EU \(europa.eu\)](#).

¹⁸ Strategija EU za enakost spolov za obdobje 2020–2025, akcijski načrt za boj proti rasizmu za obdobje 2020–2025, strateški okvir EU za enakost, vključevanje in udeležbo Romov za obdobje 2020–2030, strategija za enakost LGBTIQ oseb in strategija za pravice invalidov 2021–2030.

¹⁹ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=sl&pubId=8376&furtherPubs=yes>

²⁰ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights_sl.

dostopnost do informacij in postopkov sprejemanja odločitev. Posebna pozornost bo namenjena tudi ukrepom, povezanim s cenovno dostopnostjo. Obe pobudi sta zato tesno povezani.

4.3. Strategija EU o otrokovih pravicah²¹ in evropsko jamstvo za otroke²²

Boj proti revščini otrok ter spodbujanje vključujočih in otrokom prijaznih družb, zdravstvenih in izobraževalnih sistemov sta ključna elementa strategije EU o otrokovih pravicah ter tudi novega evropskega Bauhauusa. Strategija, v kateri je zapisano, da ima vsak otrok pravico do ustreznega življenjskega standarda že od najzgodnejšega obdobja življenja, poudarja, da za otroke iz družin z nizkimi dohodki obstaja večje tveganje za resno stanovanjsko prikrajšanost ali prenaseljenost stanovanja in so bolj izpostavljeni brezdomstvu. Svet v svojem priporočilu o vzpostavitvi evropskega jamstva za otroke poziva države članice, naj vsem otrokom, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, zagotovijo učinkovit dostop do ustreznih stanovanj (ter do več drugih ključnih storitev, od katerih bi morale biti nekatere brezplačne). Nacionalni akcijski načrti o tem, kako izvajati evropsko jamstvo za otroke, bi morali zajemati obdobje do leta 2030 in bi jih bilo treba združiti s tistimi, ki so namenjeni teritorialnim preobrazbam v okviru zelenega dogovora.

5. Izobraževanje, znanja in spretnosti

5.1. Evropski izobraževalni prostor

Izobraževalna koalicija za podnebje²³ si prizadeva soustvariti participativno izobraževalno skupnost, da bi podprla spremembe, potrebne za podnebno nevtrarno družbo. Izobraževalna koalicija za podnebje lahko prek svoje spletne platforme in na splošno prek svoje skupnosti vodi pogovore in izzive za participacijo („zaveze“) v zvezi s prednostnimi nalogami, povezanimi z novim evropskim Bauhausom. Konkretno lahko izobraževalna koalicija za podnebje spodbuja ukrepe, ki podpirajo medsebojno bogatenje med zelenimi šolami kot fizičnimi zgradbami in vsemi drugimi elementi učnega okolja (inovativno pedagoško delo, projektno učenje, medpredmetne učiteljske ekipe itd.).

Zavezništva evropskih univerz²⁴ lahko prispevajo k novemu evropskemu Bauhausu s tem, da študente iz različnih disciplin in držav spodbujajo k sodelovanju z arhitekti, umetniki, inženirji in oblikovalci, da bi dosegli trajnostnost. Spodbujala bodo tudi pristop na ravni celotne institucije, pri čemer je trajnostnost v skladu z novim evropskim Bauhausom del vseh dejavnosti.

5.2. Izobraževanje za okoljsko trajnostnost

Predlog priporočila Sveta o izobraževanju za okoljsko trajnostnost je predviden za konec leta 2021. Njegov cilj je podpreti vključevanje zelenega prehoda in trajnostnosti v vse faze in stopnje izobraževanja ter usposabljanja, vključno s šolskim, visokošolskim in poklicnim usposabljanjem.

Erasmus+ nudi različne oblike podpore za ukrepe šolskega in visokošolskega izobraževanja na področju izobraževanja za okoljsko trajnostnost, vključno s podporo za pristope na ravni celotne institucije k trajnostnosti ter ustvarjalnosti in inovacijam v skladu z novim evropskim Bauhausom.

²¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sl/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0142>.

²² https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2021.223.01.0014.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2021%3A223%3ATOC.

²³ <https://education-for-climate.ec.europa.eu/sl>.

²⁴ https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area/european-universities-initiative_sl.

5.3. Program znanj in spretnosti za Evropo do leta 2030²⁵

Zaradi skupnih učinkov hitrih tehnoloških sprememb, digitalizacije, podnebnih sprememb, demografskih trendov in novih oblik dela so potrebne inovativne zamisli, s katerimi bi zagotovili, da se izobraževanje in poklicno usposabljanje ne le prilagajata spremembam, temveč sta tudi v ospredju obvladovanja in spodbujanja teh sprememb. Program znanj in spretnosti za Evropo bo temeljnega pomena za izvajanje novega evropskega Bauhausa, saj je njegov cilj izboljšati ustreznost znanj in spretnosti v EU, da bi okrepili trajnostno konkurenčnost, zagotovili socialno pravičnost in okrepili našo odpornost, ter opredeliti pravico do kakovostnega in vključujočega izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja. Kot tak je tesno povezan z evropskim zelenim dogovorom, novo digitalno strategijo ter novo industrijsko strategijo ter strategijo za mala in srednja podjetja, saj so znanja in spretnosti bistvenega pomena za njihov uspeh. Podpira tudi predlog priporočila Sveta glede programa „Most do delovnih mest – okrepitev jamstva za mlade“.

6. Digitalno desetletje

6.1. Digitalni kompas do leta 2030²⁶

Cilj digitalnega desetletja je na podlagi strategije za oblikovanje digitalne prihodnosti Evrope, v kateri je določen program političnih reform z uredbo o evropskem upravljanju podatkov, uredbo o enotnem trgu digitalnih storitev, uredbo o tekmovalnih in pravičnih trgih v digitalnem sektorju, uredbo o umetni inteligenci in strategijo za kibernetko varnost, pretvoriti digitalne ambicije EU za leto 2030 – da bo digitalno suverena v odprtem in medsebojno povezanem svetu ter si bo prizadevala za digitalne politike, ki ljudem in podjetjem omogočajo, da izkoristijo človeško usmerjeno, trajnostno in uspešnejšo digitalno prihodnost – v konkretne ukrepe. Cilji, ki so opredeljeni za hitrejše zagotavljanje medsektorskih digitalnih tehnologij in storitev (znanja in spretnosti, povezljivost, digitalizacija podjetij in javnih storitev), bodo pripomogli k odzivanju na izzive, ki so bili opredeljeni z novim evropskim Bauhausom (povezljivost, digitalna vrzel, prehod z lokalnih na globalne ravni). Aktiviranje in krepitev evropskih vozlišč za digitalne inovacije sta ključna cilja digitalnega desetletja. Pričakovati je, da se bodo nekatera od 200 vozlišč v mreži osredotočila tudi na gradbeni sektor ali na ustvarjalni in umetnostni sektor. Aktivirana bodo v okviru novega evropskega Bauhausa za razvoj trajnostnih in vključujočih dejanskih in virtualnih okolij ter izkušenj.

6.2. Program za digitalno Evropo

Novi program za digitalno Evropo bo zagotavljal strateško financiranje za pospešitev gospodarskega okrevanja in oblikovanje digitalne preobrazbe evropske družbe in gospodarstva, zlasti z razvojem in široko uporabo digitalnih tehnologij.

Program za digitalno Evropo bo zlasti podpiral participativne pristope in uvedbo infrastrukture za pametne skupnosti, ki bodo prispevali k izvajanju novega evropskega Bauhausa. Spodbujanje uporabe digitalnih dvojčkov lahko spodbode participativno urbanistično načrtovanje za bolj ekološko in trajnostno bivanjsko okolje. V okviru programa za digitalno Evropo bo podpore deležnih tudi več obratov za preskušanje umetne inteligence, kar bo med drugim spodbujalo inovacije v zdravstvu in pametnih skupnostih.

²⁵ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1223&langId=sl>.

²⁶ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_sl.

Več digitalnih pobud v okviru programa Ustvarjalna Evropa, pobude Europeana ali programa S+T+ARTS bo pomagalo povezovati digitalne inovatorje ter „tvorce“ (umetnike, upravljavce mest in urbaniste, zdravstveni sektor), kar bo prispevalo k uspehu novega evropskega Bauhauusa.

6.3. Uredba o upravljanju podatkov

Komisija je novembra 2020 predlagala uredbo o upravljanju podatkov, v kateri je določen okvir za izmenjavo podatkov in upravljanje podatkovnih prostorov. Uredba bo zagotovila pravni okvir za zbiranje, upoštevanje in uporabo večje količine podatkov, ki se bodo lahko uporabili pri oblikovanju stavb prihodnosti, ki bodo prijaznejše do okolja in imele karseda nizek ali ničeln ogljični odtis.

6.4. Sveženj za umetno inteligenco

S svežnjem za umetno inteligenco, sprejetih aprila 2021, je Komisija vzpostavila podlago za prvi pravni okvir za umetno inteligenco v EU ter začela usklajen načrt z državami članicami. Cilj svežnja je zagotavljati varnost in temeljne pravice posameznikov in podjetij, hkrati pa krepiti uporabo umetne inteligence, naložbe vanjo in inovacije po vsej EU. Uporaba umetne inteligence bo ena od ključnih komponent novih poslovnih modelov, ki se bodo razvili v okviru novega evropskega Bauhauusa, ter vir inovativnih digitalnih rešitev za osebno prilagojene pristope, hkrati pa se bo vzdrževalo optimalno ravnovesje med estetiko ter delom z naravo in obujanjem vezi z njo.

7. Raziskave in inovacije

7.1. Obzorje Evropa²⁷

Program Obzorje Evropa bo podpiral zeleni prehod Evrope na podlagi konkurenčnih evropskih industrijskih in storitvenih vrednostnih verig. Takšen prehod zahteva znatna prizadevanja na področju meddisciplinarnih raziskav in inovacij o čistih tehnologijah ter družbenih prehodih, za kar si prizadeva tudi novi evropski Bauhaus. Raziskave in inovacije bodo določile hitrost prehoda, kar neposredno vpliva na učinke in dodatne koristi, kot so boljša kakovost zraka, večja zaposlenost, socialna vključenost, trajnostno upravljanje virov in manjša odvisnost od fosilnih goriv. Vsi ti ukrepi bodo koristili družbi in državljanom, saj bodo ponujali rešitve za izzive našega časa. Sodelovanje in ustvarjalnost, zlasti na znanstvenem, družbenem in tehnološkem področju, sta temelj miru in blaginje za vse. Raziskave in inovacije imajo lahko vlogo tudi pri razširjanju novega evropskega Bauhauusa zunaj EU prek globalnega pristopa k raziskavam in inovacijam²⁸, na primer z izmenjavo informacij o standardih, najboljših praksah in novih zamislih.

Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo prek svojih skupnosti znanja in inovacij izvaja dejavnosti, ki združujejo trikotnik znanja, tj. izobraževanje, raziskave in inovacije, da bi dosegli cilje novega evropskega Bauhauusa. Evropski inštitut za inovacije s svojim modelom lokalnega delovanja in ekosistemom z več kot 2 000 partnerji po vsej EU sodeluje z državljani in ozavešča o novem evropskem Bauhausu, podpira nove poslovne ideje, ki vključujejo načela novega evropskega Bauhauusa, in pospešuje rast zagonskih podjetij, povezanih z novim evropskim Bauhausom.

²⁷<https://op.europa.eu/sl/web/eu-law-and-publications/publication-detail/-/publication/3c6ffd74-8ac3-11eb-b85c-01aa75ed71a1>.

²⁸ https://ec.europa.eu/info/files/communication-global-approach-research-and-innovation_sl.

7.2. Misije programa Obzorje Evropa²⁹:

V okviru programa Obzorje Evropa je predlaganih pet misij za spodbujanje ambicioznih, drznih, dolgoročnih raziskav in inovacij. To so: (1) 100 podnebno nevtrálnih mest do leta 2030 – s pomočjo državljanov in zanje (2) Evropa, odporna na podnebne spremembe: pripraviti Evropo na podnebne odklone in pospešiti preobrazbo v pravično Evropo, ki bo odporna na podnebne spremembe, do leta 2030; (3) skrb za tla je skrb za življenje; (4) misija morská zvezda 2030: obnovimo naše oceane in vode; in (5). Premagati raka: misija mogoče. Cilj teh misij je ustvariti evropske javne dobrine v velikem obsegu za reševanje pomembnih sistemskih izzivov. Tako kot pri novem evropskem Bauhausu je namen misij navdihniti javnost in njeno domišljijo, sodelovati in ustvarjati skupaj z državljani in deležniki ter razvijati zamisli, prototipe, izdelke in rešitve za spodbujanje zelenega ter digitalnega prehoda. Poleg usmerjevalnih predstavitvenih projektov v sklopu novega evropskega Bauhaua so misije v zvezi z mesti in prilagajanjem podnebnim spremembam zelo obetavne za razvoj nadaljnjih sinergij z novim evropskim Bauhausom. Misija za mesta bo začela izvajati poseben ukrep za vključitev načel in vrednot novega evropskega Bauhaua v oblikovanje pogodb o podnebnih mestih.

8. Industrijska in podjetniška razsežnost

8.1. Nova industrijska strategija za Evropo³⁰

Industrija in podjetja so pomembni akterji pri zagotavljanju infrastrukture, proizvodov in storitev, ki omogočajo uvajanje ter uresničevanje ciljev novega evropskega Bauhaua po vsej Evropi in zunaj nje ter prispevajo k njima.

Evropska komisija je maja 2021 posodobila svojo industrijsko strategijo, da bi zagotovila, da se pri naših industrijskih ambicijah upoštevajo nove okoliščine po krizi zaradi COVID-19, hkrati pa zagotovi, da lahko evropska industrija prevzame vodilno vlogo pri prehodu na zeleno, digitalno in odporno gospodarstvo. Za doseganje tega cilja bodo ključne poti prehoda za 14 opredeljenih ekosistemov. Ekosistem gradbeništva je bil izbran kot prednostni ekosistem za uresničitev tega prehoda, ki bo temeljil na soustvarjenem časovnem načrtu z deležniki in različnimi sektorji Komisije v okviru foruma na visoki ravni o gradbeništvu.

Prehod ekosistema gradbeništva je pomemben za novi evropski Bauhaus, saj obravnava trajnostnost za boljšo zaščito ljudi in okolja s spodbujanjem inovacij, večjo usposobljenostjo in razvojem varnih ter trajnostnih alternativ oziroma trajnostnih gradbenih proizvodov, pa tudi z izboljšano energijsko in okoljsko učinkovitostjo stavb. Poleg gradbeništva so za novi evropski Bauhaus pomembni tudi industrijski ekosistemi lokalnega in socialnega gospodarstva in civilne varnosti, kulturnega in ustvarjalnega sektorja ter industrijski ekosistem turizma ali tekstilne industrije, ki so opredeljeni v industrijski strategiji. Zelena in digitalna preobrazba v teh ekosistemih, podprta s prihodnjimi potmi prehoda, lahko veliko prispeva h konkretnemu napredku pri izpolnjevanju vrednot novega evropskega Bauhaua v različnih vrednostnih verigah.

²⁹ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/missions-horizon-europe_sl.

³⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0102&from=SL>.